

Protokoll Kirkerådet (KR)

26.-27.09.2013
Kirkens hus

Til stede:

May Lisbet Hovlid Aurdal
Brita Hardeberg
Erling Birkedal
Ivar Braut
Helga Haugland Byfuglien
Anne Dalheim
Dag Jostein Fjærvoll
Agnes Sofie Gjeset

Ingrun Jule
Sølvi Lewin
Svein Arne Lindø
Egil Morland
Jan Olav Olsen
Kristin Gunleiksrud Raaum
Sigurd Skollevoll
Kjetil Aano

Fravær under enkelte saker, ved behandling og/eller da vedtak ble fattet:

Kjetil Aano 27/13, 28/13, 33/13, 45/13
Anne Dalheim 27/13, 28/13, 33/13, 45/13
Helga Haugland Byfuglien 39/13(ved vedtak) 46/13, 47/13

Forfall uten vara:

Jan Erik Sundby

Til stede fra sekretariatet:

Berit H. Agøy
Ole Inge Bekkelund
Ragnar Bredoch
Anders Backer G. Eide
Trude Evenshaug
Jan Rune Fagermoen
Jens-Petter Johnsen
Tore Johnsen
Åge Haavik

Sven Thore Kloster
Svein M. Køhn
Øyvind Meling
Gerd Karin Røsæg
Per Tanggaard
Einar Tjelle
Paul Erik Wirgenes

Møtet ble ledet av Svein Arne Lindø, og som vanlig fulgte ordningen med en saksordfører for hver sak. Det var ingen merknader til innkallingen eller sakslisten. Møtet startet med andakt.

Saksliste

Saksnr.	Sakstittel
KR 27/13	Orienteringssaker
KR 28/13	Referatsaker
KR 29/13	Kirkeordning etter 2013
KR 30/13	Nye valgeregler for menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet
KR 31/13	Prosedyre – tilsetting av biskop
KR 32/13	Status for gudstjenestereformen
KR 33/13	Plan for trosopplæring – revisjon av vedlegg
KR 34/13	Oppnevninger Kirkens Ressurssenter
KR 35/13	Etablering av KR som arbeidsgiver
KR 36/13	Kirkerådets tilskuddsforvaltning
KR 37/13	Kirkemøtet, planlegging 2014 og evaluering 2013
KR 38/13	Delegasjonsreglement
KR 39/13	Det livssyns åpne samfunn – høring
KR 40/13	Etablering av Kirkepartner
KR 41/13	Skråstola – endring i retningslinjer for liturgiske klær
KR 42/13	Dagens bønn (kollektbønn)
KR 43/13	Revidert tekststrekke for bibelsk salme
KR 44/13	Oppnevning – Kirkens landsfond
KR 45/13	Visjon og satsinger 2015-2019
KR 46/13	OVF 2012 – Rapport for bruk av bevilgning
KR 47/13	Den norske kirke og menneskerettighetene
KR 48/13	Utgår
KR 49/13	Regler for valg av representanter for samisk kirkeliv til bispedømmeråd og Kirkemøte
KR 50/13	Stiftelsen KIFO: -Gjennomgang av vedtekter, -Oppnevning til styre og representantskap
KR 51/13	Forslag til endringer i Kirkemøtets forretningsorden

KR 27/13   Orienteringssaker

- KR 27.1/13   Muntlig orientering KR, MKR, SKR og BM
- KR 27.2/13   Høring – Revidert utgave av Veileder IS-1691 –
Beslutningsprosesser ved begrensning av livsforlengende
behandling
- KR 27.3/13   Ny organisering av prestetjenesten – (Prostereformen)
- KR 27.4/13   Endringer i systemene for prestenes etter- og videreutdanning
- KR 27.5/13   Kompetanseforhold ved disposisjoner over kirker – Bredtvet
kirke
- KR 27.6/13   MKR 12/13 Avtale med Den evangelisk-lutherske kirke i Brasil
(IECLB)
- KR 27.7/13   MKR 13/13 Avtale med den evangelisk lutherske kirke i Jordan
og Det hellige land (ELCJHL)
- KR 27.8/13   Høringssvar Kulturutredning 2014, NOU 2013: 4
- KR 27.9/13   Høring – Veileder av forvaltning av statlige tilskudds-ordninger
for medlemsbaserte barne- og ungdoms-organisasjoner
- KR 27.10/13   Orientering til Kirkerådet om endringer i Norsk Salmebok 2013
etter at boka ble vedtatt av Kirkemøtet 2012
- KR 27.11/13   Forsøk med samisk menighet i sørsamisk språkområde
- KR 27.12/13   Reform av trosopplæring i Den norske kirke
- KR 27.13/13   Forslag til endring i forskrift om dødsdefinisjonen i relasjon til
transplantasjonsloven – Høring
- KR 27.14/13   Planlegging av reformasjonsmarkeringen i 2017
- KR 27.15/13   Ny avtale mellom lutheranere og katolikker: From Conflict to
Comunion
- KR 27.16/13   Den norske kirkes deltagelse i Grunnlovsjubileet 2014
- KR 27.17/13   Kirkehuset og lovgivningen. Utredning ved Knut Andresen
- KR 27.18/13   Brev av 20.08. fra Hamar bispedømmeråd vedr Evaluering av
KM 2013 med svarbrev fra Kirkerådet 03.09.2013
- KR 27.19/13   Statsbudsjettet 2013 – korrigert tildeling til Kirkerådet
- KR 27.20/13   Rapport fra Samiske kirkedager

KR 27.21/13 Lansering av Norsk Salmebok 2013

KR 27.22/13 Oppfølging etter Kirkemøtet

KR 27.23/13 Kirkenettet (jf. 27.19/13)

KR 27.24/13 Gudstjeneste – bønnedag for land og folk

27.1.13 Muntlige orienteringer

1. Kirkerådet ved direktør Jens-Petter Johnsen

- Den politiske situasjonen etter Stortingsvalget
- Statsbudsjett 2014 - 60 mill. til trosopplæring
- Kirkevalget – 139 menigheter avholder valg annet hvert år. gjennomsnittlig valgdeltagelse på 8,9 %.
- Invitasjon til undertegning av Bønneopprop
- Bønnespråket i Den norske kirke analyseres i boken: «Når dere ber av» Sylfest Lomheim og Merete Thomassen.
- Brev til diakonissehuset Lovisenberg i forbindelse med statuttendringer.

2. Mellomkirkelig råd ved leder Kjetil Aano

- MKR deltagelse i Kirkeuken for fred i Palestina og Israel
- MKR - dialog med kristne kirker i Midtøsten.
- Økumeniske generalforsamlinger KEK og KV
- Menneskerettighetsarbeidet
- Felles drøftinger med SKR om forsoningsprosesser

3. Samisk kirkeråd ved leder Anne Dalheim

- SKR avholdt møte i forrige uke.
- Samiske kirkedager er avholdt i Mo i Rana
- Leder i SKR deltok i møte med Justisdepartementet vedr forholdet til Romfolket
- Fellesmøte med MKR, forsoningsprosjektet i Hamarøy + Kirkens urfolksarbeid
- Bokutgivelse, samarbeid SKR og KUN: Erkjenne fortid - Forme framtid

4. Bispemøtet ved preses Helga Haugland Byfuglien

- Forbereder BM i oktober, bl.a. uttalelse knyttet til samliv og ekteskapsforståelse
- Omlegging av etterutdanning/kompetanseutvikling for presteskaper
- Høring om boplikt for presteskaper
- Kontakt med domproster og domkantorer om samarbeid ved domkirkene.
- Avgitt høring om Stålsettutvalgets utredning

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 27/13 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 28/13   Referatsaker

- KR 28.1/13   Protokoll fra møte i MKR 5.-6. mars 2013
- KR 28.2/13   Protokoll fra møte i SKR 5.-6. mars 2013
- KR 28.3/13   Referat fra møte FAD/Sjømannskirken 31.mai 2013
- KR 28.4/13   Protokoll fra styremøte i NKR 17. januar 2013
- KR 28.5/13   Protokoll og måldokument fra styremøte i NKR 22. mai 2013
- KR 28.6/13   Protokoll fra KR-AU møte 18.juni 2013
- KR 28.7/13   Protokoll fra KR-AU møte 28. august 2013

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 28/13 Vedtak:

Kirkerådet tar sakene til orientering.

KR 29/13   Kirkeordning etter 2013

Sammendrag

Saksfremlegget trekker opp perspektiver for det fremtidige reformarbeid for kirkeordningen. Disse perspektivene springer ut av vedtaket i sak KM 05/13, som la klare føringer for det videre arbeidet. Kirkemøtevedtaket tolkes, og det gis et forslag om hvordan Kirkemøtets forventninger skal oppfylles. Det nevnte vedtaket leses ikke isolert, men ses også i lys av tidligere kirkemøtevedtak og andre relevante kilder.

Saksfremlegget legger vekt på å få frem strukturen i det fremtidige kirkelige regelverket – herunder forholdet mellom den statlige del som Grunnloven § 16 forutsetter også i fremtiden og den del som vedtas av valgte kirkelige organer.

Som ledd i reformarbeidet med det fremtidige kirkelige regelverket foreslås det at Kirkerådet igangsetter et eget arbeid med et øverste, særlig grunnleggende regelverk for Den norske kirke.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber om at det til Kirkerådets møte i desember i år forberedes en sak om et nytt, øverste trinn i regelverket for Den norske kirke.
2. Kirkerådet ber direktøren om å knytte til seg de nødvendige eksterne fagressurser samt en egen ressursgruppe for å forberede den sak der Kirkemøtet skal treffe de grunnleggende veivalg om den fremtidige kirkeordning, jf. KM 05/13.
3. Kirkerådet tar for øvrig den fremlagte fremdriftsplanen til etterretning.
4. Kirkerådet ber om å bli holdt løpende orientert om videre fremdrift i arbeidet.

Kristin Gunleiksrud Raaum fremmet følgende forslag til redigering av pkt. 2: Kirkerådet ber direktøren om

- a) å opprette en egen ressursgruppe
- b) å knytte til seg de nødvendige eksterne fagressurser for å forberede en sak om grunnleggende veivalg om fremtidig kirkeordning.

Ivar Braut fremmet følgende forslag til endring pkt. 1: *Den norske kirkes grunnlag* i stedet for *øverste trinn i regelverket*.

Ingrun Jule fremmet følgende forslag til tillegg pkt. 1

Pkt. 1 - (Braut sitt forslag) + basert på kirkens læremessige grunnlag og folkekirkebegrepet.

Med utgangspunkt i de innkomne endringsforslag ble følgende omforente forslag til vedtak lagt frem:

1. Kirkerådet ber direktøren om å forberede en sak om *Den norske kirkes grunnlag* som evangelisk luthersk folkekirke til Kirkerådets møte i desember i år.
2. Kirkerådet gir sin tilslutning til at direktøren
  - a. oppretter en egen ressursgruppe
  - b. knytter til seg de nødvendige eksterne fagressurser til å bistå i det videre arbeidet med kirkeordningssakene.
3. Kirkerådet tar den fremlagte fremdriftsplanen til etterretning.

KR 29/13 Vedtak:

1. Kirkerådet ber direktøren om å forberede en sak om *Den norske kirkes grunnlag* som evangelisk luthersk folkekirke til Kirkerådets møte i desember i år.
2. Kirkerådet gir sin tilslutning til at direktøren
  - a) Oppretter en egen ressursgruppe, og
  - b) Knytter til seg de nødvendige eksterne fagressurser til å bistå i det videre arbeidet med kirkeordningssakene.
3. Kirkerådet tar den fremlagte fremdriftsplanen til etterretning.

KR 30/13   Nye valgeregler – menighetsråd – bispedømmeråd og Kirkemøtet

---

Sammendrag

Stortinget vedtok 7. juni 2013 endringer i kirkeloven knyttet til kirkevalg. Med dette var den siste saken direkte knyttet til kirkeforliket av 10. april 2008 sluttført. Mange av hovedelementene i demokratireformen ble med dette lovfestet. Lovendringene danner grunnlaget for de nye reglene for valg av menighetsråd og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet som nå skal utarbeides.

Parallelt med prosessen som gikk frem mot endringene i kirkeloven 7. juni 2013, har det også vært jobbet med de deler av regelverkene som nå skal vedtas i medhold av loven. Begge prosesser har sitt utspring i kirkeforliket og demokratireformen. På bakgrunn av tidligere vedtak i saken, legges det nå frem forslag til regler for valg av menighetsråd og forslag til regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet. Reglene skal tas i bruk første gang ved kirkevalget i 2015, og må derfor vedtas på Kirkemøtet 2014.

Kirkerådet skal nå ta stilling til enkelte bestemmelser som ikke er fastsatt i lov og som det så langt ikke er gjort vedtak om. Det må også vurderes om arbeidet med konkretisering av reglene har avdekket at deler av tidligere vedtak bør omgjøres. Et særlig viktig spørsmål som Kirkerådet skal ta stilling til, er velgernes adgang til å endre på stemmesedler. Mindre endringer i denne delen av regelverket kan få store konsekvenser for et valgresultat. Kirkerådet bes ellers om å ta stilling til andre vurderinger som er gjort siden Kirkemøtet.

Denne behandlingen i Kirkerådet danner grunnlaget for en høring. Endelig innstilling til Kirkemøtet gjøres på Kirkerådets møte i desember.

Forslag til vedtak

1. Forslag til «Regler for valg av menighetsråd» og forslag til «Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet» bearbeides i tråd med de momenter som kom fram i møtet.

2. Forslagene til regelverk blir så snart som mulig sendt ut til høring i tråd med saksorienteringen.
3. Kirkerådet ber om å få sammendrag av høringen og eventuelt justerte forslag til regler for valg av menighetsråd og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet på sitt møte i desember. Kirkerådet vedtar endelig innstilling i saken til Kirkemøtet 2014 på sitt møte i desember.

Ivar Braut fremmet følgende forslag: Det gis ikke anledning til strykning, verken i valg til menighetsråd eller bispedømmeråd, jfr. §§ 2.-14 2b, 2.-14 3b, 9.5c, 9.5c2.
Forslaget falt mot 2 stemmer.

KR 30/13 Vedtak:

1. Forslag til «Regler for valg av menighetsråd» og forslag til «Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet» bearbeides i tråd med de momenter som kom fram i møtet.
2. Forslagene til regelverk blir så snart som mulig sendt ut til høring i tråd med saksorienteringen.
3. Kirkerådet ber om å få sammendrag av høringen og eventuelt justerte forslag til regler for valg av menighetsråd og for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet på sitt møte i desember. Kirkerådet vedtar endelig innstilling i saken til Kirkemøtet 2014 på sitt møte i desember.

KR 31/13   Prosedyre – tilsetting av biskop

Sammendrag

Kirkerådet drøftet erfaringer med tilsetting av biskop etter tilsettingen av biskop i Agder og Telemark bispedømme. Kirkerådet kom frem til at prosessen i for det meste var vellykket, men at det er grunn til å se på enkelte sider ved prosedyren på nytt. Dette gjelder blant annet situasjonen rundt intervjuene.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådets administrasjon bes om å tilrettelegge rutinene frem til tilsetting i tråd med den prosedyren som er beskrevet i saksfremlegget.
2. Kirkerådet ved Arbeidsutvalget gjennomfører intervju med de tre kandidater som har fått flest stemmer. Arbeidsutvalget bes om å vurdere hvilken form intervjuet skal ha, og hvordan inntrykkene fra intervjuet videreformidles til Kirkerådet.
3. Sted for avholdelse av Kirkerådets tilsettingsmøte vurderes i hvert enkelt tilfelle.

KR 31/13 Vedtak:

1. Kirkerådets administrasjon bes om å tilrettelegge rutinene frem til tilsetting i tråd med den prosedyren som er beskrevet i saksfremlegget.
2. Kirkerådet ved Arbeidsutvalget gjennomfører intervju med de tre kandidater som har fått flest stemmer. Arbeidsutvalget bes om å vurdere hvilken form intervjuet skal ha, og hvordan inntrykkene fra intervjuet videreformidles til Kirkerådet.

Enstemmig vedtatt

KR 32/13   Status for gudstjenestereformen

Sammendrag

I det følgende gis en foreløpig rapport om hvordan gudstjenestereformen utvikler seg. Den sikter for det første på å gi grunnlag for en samtale i Kirkerådet om gudstjenestelivet. For det andre vil den særlig belyse de to forholdene som har påkalt de mest kritiske kommentarene: den liturgiske musikken og dåpsliturgien.

Det foreslås i dokumentet å fastsette et tidspunkt for endelig evaluering og umiddelbart å utarbeide et verktøy for å innhente menighetenes erfaringer. Den liturgiske musikk og dåpsliturgien bør drøftes på bred basis, slik at en fremtidig evaluering kan ha så sikker grunn som mulig.

Det foreslås at ettersyn og revisjon av gudstjenestereformen legges til Kirkemøtet 2016.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet tar den fremlagte statusrapporten til etterretning med de kommentarer som fremkom i møtet.
2. Det utarbeides en veiledning med orientering og råd til menighetene vedrørende utprøving og bruk av den liturgiske musikken.

3. Det utarbeides et rapporteringsverktøy som menighetene kan bruke for å systematisere sine erfaringer med gudstjenestereformen.
4. Forslag til revisjon av gudstjenestereformen legges frem for Kirkemøtet 2016.

Sigurd Skollevoll fremmet følgende forslag til punkt 4: Forslag til revisjon av gudstjenestereformen legges frem for Kirkemøtet 2017.

Ivar Braut fremmet følgende forslag til punkt 3: Kirkerådet gir menighetene hjelp til å systematisere erfaringer med gudstjenestereformen.

Helga Haugland Byfuglien fremmet følgende forslag til punkt 4: Kirkerådet legger frem forslag til justeringer i gudstjenestereformen til Kirkemøtet i 2017.

Administrasjonen trakk sitt forslag til vedtak til fordel for forslagene fra Sigurd Skollevoll, Ivar Braut og Helga Haugland Byfuglien.

Administrasjonen endrer også ordlyden i punkt 4 fra Forslag til revisjon til *evaluering*.

KR 32/13 Vedtak:

1. Kirkerådet tar den fremlagte statusrapporten til etterretning med de kommentarer som fremkom i møtet.
2. Det utarbeides en veiledning med orientering og råd til menighetene vedrørende utprøving og bruk av den liturgiske musikken.
3. Kirkerådet gir menighetene hjelp til å systematisere erfaringer med gudstjenestereformen.
4. En evaluering av gudstjenestereformen legges frem for Kirkemøtet 2017.

Enstemmig vedtatt

KR 33/13   Plan for trosopplæring – revisjon av vedlegg

Sammendrag

I forbindelse med opptrykk av et nytt opplag av Plan for trosopplæring «Gud gir – vi deler», har behovet for justeringer i dokumentet blitt vurdert. På bakgrunn av erfaringer fra biskopenes godkjenning av lokale planer og KIFO sin evalueringsforskning foreslås det at vedleggene 3 «Eksempel på kjernetiltak som kan danne en stamme i en fornyet trosopplæring» og eksempelplanene i vedlegg 4a og 4b tas ut og erstattes med ressurser i ressursbanken.

Forslag til vedtak

Vedleggene 3, 4a og 4b tas ut av Plan for trosopplæring «Gud gir – vi deler». En oppdatert oversikt over eksempler på kjernetiltak og noen autentiske eksempler på gode, lokale planer publiseres på www.ressursbanken.no som erstatning for disse vedleggene.

KR 33/13 Vedtak

Vedleggene 3, 4a og 4b tas ut av Plan for trosopplæring «Gud gir – vi deler». En oppdatert oversikt over eksempler på kjernetiltak og noen autentiske eksempler på gode, lokale planer publiseres på www.ressursbanken.no som erstatning for disse vedleggene.

Enstemmig vedtatt

KR 34/13   Oppnevning av representanter til Stiftelsen Kirkens Ressurssenter

---

Sammendrag

Kirkerådet er en av Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep overordnede samarbeidspartnere, og oppnevner to personer til Stiftelsens representantskap. Med bakgrunn i at Kirkerådet nå har ansvaret for forvaltning av tilskuddet til Ressurssenteret som gis over statsbudsjettet, er det nødvendig med en vurdering av hvem som kan inneha verv i styrende organer for å unngå inhabilitet.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet oppnevner Kari Gran Bø og Dagrun Eriksen som Kirkerådets representanter i Representantskapet for Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep. Oppnevningen gjelder for perioden 2014 – 2017.
2. For samme periode oppnevnes Ingunn Rinde som varamedlem

KR 34/13 Vedtak

1. Kirkerådet oppnevner Kari Gran Bø og Dagrun Eriksen som Kirkerådets representanter i Representantskapet for Stiftelsen Kirkens Ressurssenter mot vold og seksuelle overgrep. Oppnevningen gjelder for perioden 2014 – 2017.
2. For samme periode oppnevnes Ingunn Rinde som varamedlem

Enstemmig vedtatt

Sammendrag

Vedtakene i KM 5/13 om opprettelsen av Dnk som rettssubjekt og overføring av arbeidsgiveransvaret for statlig tilsatte følges opp. Kirkerådet blir med dette invitert til å opprette Kirkerådets arbeidsgiverutvalg, som skal utgjøre den demokratiske arbeidsgivermyndigheten for forberedelse og gjennomføring av denne prosessen. Det foreslås at AU i Kirkerådet utgjør dette utvalget, at arbeidsgiverutvalget foreløpig rapporterer til Kirkerådet, og at Kirkemøtet i 2014 vedtar oppnevning, mandat og rapportering for utvalget.

Samtidig blir det foreslått å gi AU i Kirkerådet mandat til å gå i dialog og forhandle med arbeidsgiverorganisasjoner om medlemskap. Dette for å sikre kvalitet og gjennomføringsevne i de prosessene som ligger foran.

Forslag til vedtak:

1. Kirkerådet oppretter et arbeidsgiverutvalg, som består av de fire representantene i Kirkerådets arbeidsutvalg. Kirkemøtet blir i 2014 invitert til å fastsette oppnevning, mandat og rapporteringsrutiner for arbeidsgiverorganet.
2. Kirkerådet vil bruke en arbeidsgiverorganisasjon i arbeidet med å etablere sin arbeidsgiverfunksjon. Arbeidsgiverutvalget får fullmakt til å forhandle fram vilkår for tilslutning til en arbeidsgiverorganisasjon. Kirkerådet avgjør hvilken arbeidsgiverorganisasjon det slutter seg til.

Etter forslag fra Erling Birkedal innarbeidet administrasjonen følgende i vedtakets punkt 1: «Kirkerådet oppretter et *foreløpig* arbeidsgiverutvalg,...»

KR 35/13 Vedtak

1. Kirkerådet oppretter et foreløpig arbeidsgiverutvalg, som består av de fire representantene i Kirkerådets arbeidsutvalg. Kirkemøtet blir i 2014 invitert til å fastsette oppnevning, mandat og rapporteringsrutiner for arbeidsgiverorganet.
2. Kirkerådet vil bruke en arbeidsgiverorganisasjon i arbeidet med å etablere sin arbeidsgiverfunksjon. Arbeidsgiverutvalget får fullmakt til å forhandle fram vilkår for tilslutning til en arbeidsgiverorganisasjon. Kirkerådet avgjør hvilken arbeidsgiverorganisasjon det slutter seg til.

Enstemmig vedtatt

Sammendrag

Som en følge av endrede relasjoner mellom stat og kirke, vil tilskudd til virksomhet i Dnk i økende grad bli overført organer i Dnk for forvaltning, prioritering, tildeling og rapportering. Kirkerådet inviteres derfor til å slutte seg til utviklingen hvor statlige tilskudd forvaltes av kirkelige organer, og fastsette en rutine og ordning for dette. Tilskuddsforvaltning berører også Kirkemøtets arbeidsform og vedtakskompetanse. Det blir derfor foreslått en oppgave- og ansvarsfordeling mellom Kirkemøtet og Kirkerådet. Det er også behov for å videreutvikle målstyringen for Dnk, av hensyn til styring, vilkår for tilskudd, og rapportering.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet forestår forvaltning av de midler som stilles til rådighet av staten som tilskudd til kirkelige formål for 2014 i statsbudsjettets kap 1590 post 71, etter departementets prioriteringer til formålene. For 2015 vil det være Kirkemøtets og Kirkerådets prioriteringer som bestemmer ressurstildelingen til disse tilskuddsmottakerne.
2. Kirkemøtet treffer i 2014 rammevedtak om prioritering av tilskuddsmottakerne for 2015.
3. Kirkerådet vil i desember 2014 prioritere innenfor Kirkemøtets rammer, og treffe tildelingsvedtak til den enkelte tilskuddsmottaker for 2015.
4. Det startes et arbeid høsten 2013 med å innhente, kartlegge og rapportere på tilskuddsmottakernes behov for ressurser for 2015, som sendes departementet i januar 2014 som start på budsjettprosessen.
5. Det startes et arbeid med statistikk og rapporteringsrutiner for å effektivisere målstyring og tilskuddsforvaltning. Etter Kirkemøtets behandling i 2014 av saken om visjon, startes et revisjonsarbeid av målformuleringer og indikatorer med den hensikt å forenkle og spisse målstyringen.
6. Kirkerådet vil utvikle målformuleringer der staten trekker seg tilbake som følge av endringer i grunnloven.

KR 36/13 Vedtak

1. Kirkerådet forestår forvaltning av de midler som stilles til rådighet av staten som tilskudd til kirkelige formål for 2014 i statsbudsjettets kap 1590 post 71, etter departementets prioriteringer til formålene. For 2015 vil det være Kirkemøtets og Kirkerådets prioriteringer som bestemmer ressurstildelingen til disse tilskuddsmottakerne.
2. Kirkemøtet treffer i 2014 rammevedtak om prioritering av tilskuddsmottakerne for 2015.
3. Kirkerådet vil i desember 2014 prioritere innenfor Kirkemøtets rammer, og treffe tildelingsvedtak til den enkelte tilskuddsmottaker for 2015.
4. Det startes et arbeid høsten 2013 med å innhente, kartlegge og rapportere på tilskuddsmottakernes behov for ressurser for 2015, som sendes departementet i januar 2014 som start på budsjettprosessen.

5. Det startes et arbeid med statistikk og rapporteringsrutiner for å effektivisere målstyring og tilskuddsforvaltning. Etter Kirkemøtets behandling i 2014 av saken om visjon, startes et revisjonsarbeid av målformuleringer og indikatorer med den hensikt å forenkle og spisse målstyringen.
6. Kirkerådet vil utvikle målformuleringer der staten trekker seg tilbake som følge av endringer i grunnloven.

Enstemmig vedtatt

KR 37/13   Kirkemøtet, planlegging 2014 og evaluering 2013

Sammendrag

Det er Kirkerådet som i henhold til Kirkemøtets forretningsorden § 2-3 første og annet ledd, forbereder og tilrettelegger saker som skal behandles, og som har det praktiske ansvar for ytre opplegg og gjennomføringen av møtet.

Kirkerådet bes derfor på dette møtet å vedta en foreløpig saksliste og å drøfte programmet for Kirkemøtet 2014. Kirkemøtet 2014 finner sted i Kristiansand, med møtestart torsdag 3. april og avslutning tirsdag 8. april.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige saksliste for Kirkemøtet 2014:

KM 01/14	Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/14	Valg og oppnevninger
	1. Valg av dirigentskap for møtet
	2. Valg av tellekorps
	3. Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
	4. Valg av komitéledere for møtet
	5. Valg av leder i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd
KM 03/14	Orienteringssaker
KM 04/14	Regler for valg av Kirkeråd
KM 05/14	Nye valgeregler - menighetsråd, bispedømmeråd og Kirkemøtet
KM 06/14	Kirkeordning etter 2013
KM 07/14	Visjonsdokument for Den norske kirke 2014 - 2019
KM 08/14	Målstyring
KM 09/14	Den norske kirke og menneskerettighetene
KM 10/14	Kirkerådets tilskuddsforvaltning
KM 11/14	Dagens Bønn
KM 12/14	Revidert tekststrekke for bibelsk salme

KM 13/14 Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver
KM 14/14 Samlivsetisk utredning

2. Kirkerådet ber direktøren arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2014 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.
3. Kirkemøtene i 2015 og 2016 avholdes i april måned. Deretter avholdes Kirkemøtet i januar måned, med unntak av det året som følger etter kirkevalgene, dvs. 2020, 2024 osv.

Som en konsekvens av vedtak i sak KR 51/13 føres følgende sak opp på forslag til sakliste: Forslag til endringer i Kirkemøtets forretningsorden.

KR 37/13 Vedtak

1. Kirkerådet vedtar følgende foreløpige sakliste for Kirkemøtet 2014:

KM 01/14 Innstilling fra protokollkomiteen
KM 02/14 Valg og oppnevninger

1. Valg av dirigentskap for møtet
2. Valg av tellekorps
3. Supplerende fordeling av medlemmer på Kirkemøtets komiteer
4. Valg av komitéledere for møtet
5. Valg av leder i Kirkerådet, Mellomkirkelig råd og Samisk kirkeråd

KM 03/14 Orienteringssaker
KM 04/14 Regler for valg av Kirkeråd
KM 05/14 Nye valgeregler - menighetsråd, bispedømmerråd og Kirkemøtet
KM 06/14 Kirkeordning
KM 07/14 Visjonsdokument for Den norske kirke 2014 - 2019
KM 08/14 Målstyring
KM 09/14 Den norske kirke og menneskerettighetene
KM 10/14 Kirkerådets tilskuddsforvaltning
KM 11/14 Dagens Bønn
KM 12/14 Revidert tekststrekke for bibelsk salme
KM 13/14 Etablering av Kirkerådet som arbeidsgiver
KM 14/14 Samlivsetisk utredning
KM 15/14 Forslag til endringer i Kirkemøtets forretningsorden.

2. Kirkerådet ber direktøren arbeide videre med planleggingen av Kirkemøtet 2014 ut fra de føringer som ble gitt i møtet.
3. Kirkemøtene i 2015 og 2016 avholdes i april måned. Deretter avholdes Kirkemøtet i januar måned, med unntak av det året som følger etter kirkevalgene, dvs. 2020, 2024 osv.

Sammendrag

Kirkerådet kan med hjemmel i Regler for Kirkerådets virksomhet § 9 pkt. 2, fastsette et delegasjonsreglement. Med "Kirkerådet" menes i denne sammenheng det valgte rådet, jf. kirkeloven § 25. Formålet med et slikt reglement er å gi enkelte generelle bestemmelser om rådets delegasjon og enkelte nærmere retningslinjer for rådets delegasjon til henholdsvis rådets leder, direktøren, arbeidsutvalget eller andre utvalg oppnevnt av rådet, samt å gi noen kjøreregler slik at de oppgaver som ligger til Kirkerådet kan forvaltes på en hensiktsmessig måte.

Hovedbegrunnelsen for å delegere er at Kirkerådet skal kunne avlaste seg selv fra å treffe avgjørelser i rutinesaker, slik at rådet får bedre tid til å ta seg av de større sakene av politisk og prinsipiell art og slik at rådet kan utføre sine oppgaver på en hensiktsmessig måte.

Saksorienteringen som forelå i sak KR 14/12 ga en oversikt over saksfelt og forskrifter der Kirkerådet har beslutningsmyndighet. Saken redegjorde også for på hvilke områder Kirkemøtet har delegert myndighet til Kirkerådet, til daglig leder, Arbeidsutvalget (KR/AU) eller andre.

Kirkerådet fattet følgende vedtak på sitt møte 15.- 16. mars 2012:

«Kirkerådet ber om at forslag til delegasjonsreglement bearbeides ut fra de momentene som fremkom på møtet, og legges frem på et senere møte i Kirkerådet.»

I tråd med dette legger direktøren nå frem et bearbeidet forslag til delegasjonsreglement for Kirkerådet. Det er foretatt en god del redigering, men også en tydeligere presisering av direktørens rolle og myndighet som daglig leder av virksomheten.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar følgende Delegasjonsreglement for Kirkerådet:

Delegasjonsreglement for Kirkerådet

Fastsatt av Kirkerådet 26. september 2013 med hjemmel i Regler for Kirkerådets virksomhet § 9 pkt. 2 og § 8 pkt. 2, jf. kirkeloven § 25 siste ledd.

§ 1. Bakgrunn, formål og anvendelsesområde

Kirkerådets oppgaver fremgår i dag av kirkeloven og av en rekke delegasjonsvedtak.

Som den daglige leder av virksomheten i rådet, utfører direktøren de oppgaver som hører til den løpende administrasjon. Denne myndigheten trenger ikke og skal ikke ha hjemmel i delegasjon fra rådet fordi den følger direkte av kirkeloven og av delegasjonsvedtak fra andre kirkelige og offentlige organer enn rådet.

For at rådet skal kunne utføre sine oppgaver på en hensiktsmessig måte, har rådet behov for å delegere enkelte oppgaver til rådets leder, direktøren, rådets arbeidsutvalg eller andre utvalg oppnevnt av rådet.

Formålet med dette reglementet er å gi enkelte generelle bestemmelser om rådets delegasjon samt enkelte nærmere retningslinjer for rådets delegasjon til henholdsvis dets leder, direktør, arbeidsutvalget eller andre utvalg oppnevnt av rådet.

Bestemmelsene gitt i dette regelverket kommer til anvendelse så lenge de ikke står i strid med lover og forskrifter vedrørende Den norske kirke og de til enhver tid gjeldende Regler for Kirkerådets virksomhet og eventuelt andre regler gitt av Kirkemøtet. Se også § 2 nest siste ledd om utøving av delegert myndighet.

§ 2. Generelle bestemmelser om rådets delegasjon og bruk av delegert myndighet

Dersom ikke annet er bestemt, kan Kirkerådet delegere myndighet til å avgjøre enkeltsaker eller saker på avgrensede områder.

Innenfor den ramme som fremgår av § 1 siste ledd, bestemmer Kirkerådet selv hvordan rådet skal praktisere adgangen til delegasjon.

Det som skal være retningsgivende for rådets delegasjonspraksis, er hva som til enhver tid fremstår som en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom rådet, dets leder, direktøren, rådets arbeidsutvalg eller andre utvalg oppnevnt av rådet. Ved vurderingen av hva som er hensiktsmessig, skal rådet særlig legge vekt på hva som fremstår som mest forsvarlig og som bidrar til best samlet ressursutnyttelse.

Rådet har ikke gjennom en bestemt delegasjon frasagt seg retten til selv å utøve den delegerte myndighet. Der avgjørelse er truffet i medhold av delegert hjemmel, kan rådet bare omgjøre denne der det ikke er til skade for en berørt tredjepart. Se § 2 siste ledd.

Ved bruk av en delegert myndighet skal vedkommende person eller utvalg påse at alle saker som har prinsipiell betydning, likevel alltid behandles av rådet selv.

Dersom den som har fått en myndighet delegert til seg, er i tvil om rekkevidden av myndigheten, skal spørsmålet om delegasjonens rekkevidde legges frem for Kirkerådet for avgjørelse. Der dette vanskelig lar seg gjøre, bør den som har fått myndigheten delegert til seg søke råd enten hos direktøren, rådets leder eller arbeidsutvalget.

Delegert myndighet kan delegeres videre med mindre noe annet ikke er uttrykkelig bestemt eller må anses forutsatt.

Delegert myndighet skal utøves innenfor de rammer som fremgår av lover og forskrifter samt regelverk gitt av Kirkemøtet og Kirkerådet.

Avgjørelser truffet med hjemmel i delegasjon fra Kirkerådet, skal legges frem for rådet til rådets orientering på første mulige møte. Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om orienteringens form og innhold.

§ 3. Delegasjon til Kirkerådets leder

Rollen og oppgavene til rådets leder vil i hovedsak gå frem av Regler for Kirkerådets virksomhet og Reglement for representasjon på vegne av Den norske kirke.

I saker som Kirkerådet har behandlet, skal lederen uttale seg på vegne av rådet hvis ikke annet er bestemt. Til dette trengs ikke formelt delegasjonsvedtak fra rådet.

Det er retningslinjene angitt i § 2 tredje ledd som bestemmer om rådet delegerer til rådets leder eller til direktøren. Se også § 4 om forholdet mellom leder og direktør.

§ 4. Delegasjon til Kirkerådets direktør

Som den daglige leder av virksomheten i Kirkerådet, utfører direktøren de oppgaver som hører til den løpende administrasjon, jf. § 1 annet ledd. Herunder avgjør direktøren saker på vegne av rådet mellom dets møter, og direktøren kan uttale seg på vegne av rådet.

Som ledd i nevnte løpende administrasjon har direktøren en lovhjemlet generell fullmakt til å foreta tolkninger og presiseringer i regelverk gitt av Kirkemøtet eller Kirkerådet, der dette er nødvendig for å kunne treffe vedtak i enkeltsaker eller grupper av saker. Slike tolkninger og presiseringer bør fortrinnsvis nedfelles i form av rundskriv.

På områder der Kirkerådet har fått myndighet til å foreta mindre endringer i regelverk eller til å gi nærmere bestemmelser om enkelte spørsmål, kan rådet delegerer myndigheten videre til direktøren med mindre noe annet er bestemt. Hvis rådet gir slik delegasjon, bør direktøren konferere med rådets leder i spørsmål som reiser særlig tvil.

Uansett om myndigheten følger av uttrykkelig delegasjon eller direkte av den generelle myndighet til direktøren som er omtalt i § 1 annet ledd, skal direktøren forelegge saker av prinsipiell betydning for rådet. Dersom rådet av tidsmessige grunner ikke kan behandle en slik sak, eller det fremstår som et uforholdsmessig ressurskrevende tiltak å legge saken frem for rådet, skal direktøren så langt det lar seg gjøre drøfte saken med Kirkerådets arbeidsutvalg før den avgjøres. Dersom heller ikke dette er mulig, kan slike saker avgjøres av direktøren etter samråd med Kirkerådets leder.

Der rådet delegerer til sekretariatet, betyr dette direktøren, med mindre noe annet særskilt er fastsatt. Direktøren kan delegerer sin myndighet videre i sekretariatet, dersom ikke annet er bestemt.

Kirkerådet gir direktøren, i henhold til Hovedavtalen § 8 nr. 2 siste ledd, fullmakt til å drøfte og/eller forhandle som arbeidsgiverpart.

§ 5. Delegasjon til Kirkerådets arbeidsutvalg

Kirkerådets arbeidsutvalg avgjør saker som Kirkerådet har delegert til dette.

Slik delegasjon er særlig aktuelt i saker av mer kirkepolitisk karakter, der Kirkerådet gir føringer som arbeidsutvalget bes følge opp i vedtak eller høringsuttalelse.

§ 6. Delegasjon til andre utvalg

Kirkerådet kan opprette utvalg for blant annet å ivareta grener av rådets virksomhet, jf. om slike utvalg i dagens Regler for Kirkerådets virksomhet § 8 pkt. 2. Myndigheten til slike utvalg bør klarest mulig fremgå av utvalgets mandat. Når er et slikt utvalg er opprettet, kan rådet også delegere andre, særskilt angitte oppgaver til dette. Disse oppgavene skal være tydelig definerte.

§ 7. Ikrafttredelse

Dette reglementet trer i kraft straks.

KR 38/13 Vedtak

Kirkerådet vedtar følgende Delegasjonsreglement for Kirkerådet:

Delegasjonsreglement for Kirkerådet

Fastsatt av Kirkerådet 26. september 2013 med hjemmel i Regler for Kirkerådets virksomhet § 9 pkt. 2 og § 8 pkt. 2, jf. kirkeloven § 25 siste ledd.

§ 1. Bakgrunn, formål og anvendelsesområde

Kirkerådets oppgaver fremgår i dag av kirkeloven og av en rekke delegasjonsvedtak.

Som den daglige leder av virksomheten i rådet, utfører direktøren de oppgaver som hører til den løpende administrasjon. Denne myndigheten trenger ikke og skal ikke ha hjemmel i delegasjon fra rådet fordi den følger direkte av kirkeloven og av delegasjonsvedtak fra andre kirkelige og offentlige organer enn rådet.

For at rådet skal kunne utføre sine oppgaver på en hensiktsmessig måte, har rådet behov for å delegere enkelte oppgaver til rådets leder, direktøren, rådets arbeidsutvalg eller andre utvalg oppnevnt av rådet.

Formålet med dette reglementet er å gi enkelte generelle bestemmelser om rådets delegasjon samt enkelte nærmere retningslinjer for rådets delegasjon til henholdsvis dets leder, direktør, arbeidsutvalget eller andre utvalg oppnevnt av rådet.

Bestemmelsene gitt i dette regelverket kommer til anvendelse så lenge de ikke står i strid med lover og forskrifter vedrørende Den norske kirke og de til enhver tid gjeldende Regler for Kirkerådets virksomhet og eventuelt andre regler gitt av Kirkemøtet. Se også § 2 nest siste ledd om utøving av delegert myndighet.

§ 2. Generelle bestemmelser om rådets delegasjon og bruk av delegert myndighet

Dersom ikke annet er bestemt, kan Kirkerådet delegere myndighet til å avgjøre enkeltsaker eller saker på avgrensede områder.

Innenfor den ramme som fremgår av § 1 siste ledd, bestemmer Kirkerådet selv hvordan rådet skal praktisere adgangen til delegasjon.

Det som skal være retningsgivende for rådets delegasjonspraksis, er hva som til enhver tid fremstår som en hensiktsmessig arbeidsdeling mellom rådet, dets leder, direktøren, rådets arbeidsutvalg eller andre utvalg oppnevnt av rådet. Ved vurderingen av hva som er hensiktsmessig, skal rådet særlig legge vekt på hva som fremstår som mest forsvarlig og som bidrar til best samlet ressursutnyttelse.

Rådet har ikke gjennom en bestemt delegasjon frasagt seg retten til selv å utøve den delegerte myndighet. Der avgjørelse er truffet i medhold av delegert hjemmel, kan rådet bare omgjøre denne der det ikke er til skade for en berørt tredjepart. Se § 2 siste ledd.

Ved bruk av en delegert myndighet skal vedkommende person eller utvalg påse at alle saker som har prinsipiell betydning, likevel alltid behandles av rådet selv.

Dersom den som har fått en myndighet delegert til seg, er i tvil om rekkevidden av myndigheten, skal spørsmålet om delegasjonens rekkevidde legges frem for Kirkerådet for avgjørelse. Der dette vanskelig lar seg gjøre, bør den som har fått myndigheten delegert til seg søke råd enten hos direktøren, rådets leder eller arbeidsutvalget.

Delegert myndighet kan delegeres videre med mindre noe annet er uttrykkelig bestemt eller må anses forutsatt.

Delegert myndighet skal utøves innenfor de rammer som fremgår av lover og forskrifter samt regelverk gitt av Kirkemøtet og Kirkerådet.

Avgjørelser truffet med hjemmel i delegasjon fra Kirkerådet, skal legges frem for rådet til rådets orientering på første mulige møte. Kirkerådet kan gi nærmere bestemmelser om orienteringens form og innhold.

§ 3. Delegasjon til Kirkerådets leder

Rollen og oppgavene til rådets leder vil i hovedsak gå frem av Regler for Kirkerådets virksomhet og Reglement for representasjon på vegne av Den norske kirke.

I saker som Kirkerådet har behandlet, skal lederen uttale seg på vegne av rådet hvis ikke annet er bestemt. Til dette trengs ikke formelt delegasjonsvedtak fra rådet.

Det er retningslinjene angitt i § 2 tredje ledd som bestemmer om rådet delegerer til rådets leder eller til direktøren. Se også § 4 om forholdet mellom leder og direktør.

§ 4. Delegasjon til Kirkerådets direktør

Som den daglige leder av virksomheten i Kirkerådet, utfører direktøren de oppgaver som hører til den løpende administrasjon, jf. § 1 annet ledd. Herunder avgjør direktøren saker på vegne av rådet mellom dets møter, og direktøren kan uttale seg på vegne av rådet.

Som ledd i nevnte løpende administrasjon har direktøren en lovhjemlet generell fullmakt til å foreta tolkninger og presiseringer i regelverk gitt av Kirkemøtet eller Kirkerådet, der dette er nødvendig for å kunne treffe vedtak i enkeltsaker eller grupper av saker. Slike tolkninger og presiseringer bør fortrinnsvis nedfelles i form av rundskriv.

På områder der Kirkerådet har fått myndighet til å foreta mindre endringer i regelverk eller til å gi nærmere bestemmelser om enkelte spørsmål, kan rådet delegerer myndigheten videre til direktøren med mindre noe annet er bestemt. Hvis rådet gir slik delegasjon, bør direktøren konferere med rådets leder i spørsmål som reiser særlig tvil.

Uansett om myndigheten følger av uttrykkelig delegasjon eller direkte av den generelle myndighet til direktøren som er omtalt i § 1 annet ledd, skal direktøren forelegge saker av prinsipiell betydning for rådet. Dersom rådet av tidsmessige grunner ikke kan behandle en slik sak, eller det fremstår som et uforholdsmessig ressurskrevende tiltak å legge saken frem for rådet, skal direktøren så langt det lar seg gjøre drøfte saken med Kirkerådets arbeidsutvalg før den avgjøres. Dersom heller ikke dette er mulig, kan slike saker avgjøres av direktøren etter samråd med Kirkerådets leder.

Der rådet delegerer til sekretariatet, betyr dette direktøren, med mindre noe annet særskilt er fastsatt. Direktøren kan delegerer sin myndighet videre i sekretariatet, dersom ikke annet er bestemt.

Kirkerådet gir direktøren, i henhold til Hovedavtalen § 8 nr. 2 siste ledd, fullmakt til å drøfte og/eller forhandle som arbeidsgiverpart.

§ 5. Delegasjon til Kirkerådets arbeidsutvalg

Kirkerådets arbeidsutvalg avgjør saker som Kirkerådet har delegert til dette.

Slik delegasjon er særlig aktuelt i saker av mer kirkepolitisk karakter, der Kirkerådet gir føringer som arbeidsutvalget bes følge opp i vedtak eller høringsuttalelse.

§ 6. Delegasjon til andre utvalg

Kirkerådet kan opprette utvalg for blant annet å ivareta grener av rådets virksomhet, jf. om slike utvalg i dagens Regler for Kirkerådets virksomhet § 8 pkt. 2. Myndigheten til slike utvalg bør klarest mulig fremgå av utvalgets mandat. Når er et slikt utvalg er opprettet, kan rådet også delegere andre, særskilt angitte oppgaver til dette. Disse oppgavene skal være tydelig definerte.

§ 7. Ikrafttredelse

Dette reglementet trer i kraft straks.

KR 39/13   NOU 2013:1 Det livssynsåpne samfunn – høring

Sammendrag

Vedlagt følger utkast til Kirkerådets høringssvar til *NOU 2013:1 – Det livssynsåpne samfunn. En helhetlig tros- og livssynspolitik*.

Forslag til vedtak

Kirkerådet vedtar utkastet til Kirkerådets høringssvar til *NOU 2013:1 – Det livssynsåpne samfunn. En helhetlig tros- og livssynspolitik* med de endringer som fremkom i møtet.

KR 39/13 Vedtak

1. Kirkerådet vedtar utkastet til Kirkerådets høringssvar til *NOU 2013:1 – Det livssynsåpne samfunn. En helhetlig tros- og livssynspolitik* med de endringer som fremkom i møtet.
2. Administrasjonen får fullmakt til å foreta nødvendige justeringer i teksten. Høringsuttalelsen vedlegges protokollen

---

KR 40/13   Etablering av Kirkepartner

Sammendrag

Kirkerådet og bispedømmerådene har i en årrekke fått sine IKT-nettverkstjenester levert av OVF-nett. Dette omfatter nettverk, desktop, standardprogrammer som e-post og kalender, og et saks- arkivsystem. OVF har over tid ønsket å finne andre måter å levere disse tjenestene på til Den norske kirke. En nøkkelutfordring er at de ulike nettverkene i Dnk ikke «snakker sammen», med en rekke ulike løsninger på menighets-

/fellesrådsområdet og et annet system på det sentralkirkelige området. Samtaler og prosesser har pågått over lang tid, for å finne robuste og bærekraftige løsninger på et felles kirkenett. Også departementet er involvert i dette i forhold til sitt ansvar og virkemidler. Kirkerådet har fått i oppdrag å sørge for tjenlige løsninger for Kirkerådet og bispedømmerådene. Ikt-løsninger som til nå er levert som naturalytelsene blir erstattet med tilskudd, osv.

Saksorienteringen nedenfor er i all hovedsak en felles saksorientering som behandles i Styret i KA, Styret i OVF og Kirkelig fellesråd i Oslo i tillegg til Kirkerådet. Det samme gjelder vedleggene. Det er også utarbeidet en tjenestekatalog, som beskriver hvilke tjenester som skal leveres fra Kirkepartner. Den er ikke lagt ved av hensyn til detaljeringsgraden.

Det er også viktig å merke seg at det er flere elementer som ikke er helt på plass, og som må skje gjennom forhandlinger i tiden som kommer. Det rokker likevel ikke ved at alle involverte parter mener at de foreliggende dokumenter er tilstrekkelige til å treffe vedtak i saken. Styret i KA behandlet saken i sitt møte 3. september og vedtok forslaget. De understreker – med rette – nødvendigheten av at selskapet leverer svært kostnadseffektive tjenester for at fellesrådene skal være i stand til å kjøpe tjenester herfra. Det er et viktig suksesskriterium for Kirkepartner.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet slutter opp om den styringsmodellen for Kirkepartner IKT AS og Kirkepartner AS som er beskrevet i utkast til samarbeids- og aksjonæravtale av 29. august 2013 (revidert 6. september 2013) og vedtaket i Eierstyret for det nasjonale IKT-arbeidet i Den norske kirke 29. august 2013.
2. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å opptre på Kirkerådets vegne på Kirkepartner AS sin generalforsamling og foreslå de styrerepresentanter som iht. samarbeid- og aksjonæravtalen skal foreslås fra Kirkerådet.
3. Kirkerådet er seg bevisst at suksessen i prosjektet er avhengig av tilslutning fra brukerne, både for å holde kostnadene nede, og for framtidig effektivitet av administrasjon og organisasjon i Den norske kirke.

KR 40/13 Vedtak

1. Kirkerådet slutter opp om den styringsmodellen for Kirkepartner IKT AS og Kirkepartner AS som er beskrevet i utkast til samarbeids- og aksjonæravtale av 29. august 2013 (revidert 6. september 2013) og vedtaket i Eierstyret for det nasjonale IKT-arbeidet i Den norske kirke 29. august 2013.
2. Kirkerådet gir direktøren fullmakt til å opptre på Kirkerådets vegne på Kirkepartner AS sin generalforsamling og foreslå de styrerepresentanter som iht. samarbeid- og aksjonæravtalen skal foreslås fra Kirkerådet.

3. Kirkerådet er seg bevisst at suksessen i prosjektet er avhengig av tilslutning fra brukerne, både for å holde kostnadene nede, og for framtidig effektivitet av administrasjon og organisasjon i Den norske kirke.

KR 41/13   Skråstola – endring i retningslinjer for liturgiske klær

---

Sammendrag

Kirkemøtet 2013 vedtok at vigslet diakon i liturgisk tjeneste bærer skråstola (sak KM 08/13 punkt 2). I Kirkemøtets vedtak heter det bl.a.

«Kirkerådet bes om å utarbeide nærmere retningslinjer for bruk og utforming av skråstola.»

På bakgrunn av dette vedtaket er det utarbeidet forslag til endrede retningslinjer for liturgiske klær. Kirkemøtet gav Kirkerådet fullmakt til å vedta retningslinjene. Disse innarbeides i «Retningslinjer for bruk av liturgiske klær», se Lovsamling for Den norske kirke, del 8.2.

Forslaget er sendt på høring, i samsvar med *Regler for behandling av liturgisaker* § 4. Forslaget ble sendt til de samme høringsinstansene som i 2012 fikk til høring saken om bruk av skråstola for diakoner.

I all hovedsak slutter høringsinstansene seg til det utsendte forslaget. Blant de kommentarene som fremkommer i høringsuttalelsene, foreslås det at tre tas til følge, slik at ordlyden endres noe. Dette fremgår av saksutredningen.

Forslag til vedtak

1. Følgende reviderte forslag til *Retningslinjer for bruk av liturgiske klær* vedtas med de endringer som fremkom i møtet.

Retningslinjer for bruk av liturgiske klær (8.2)

Vedtatt av Kirkemøtet 1988 og gjengitt i Gudstjenestebok for Den norske kirke Del II og i Lovsamling for Den norske kirke. Mindre redaksjonelle endringer er godkjent av Kirkerådet 13. desember 1991. Endret ved vedtak i Kirkemøtet 20. november 2004. Sist endret ved vedtak i Kirkerådet 6. desember 2013 etter fullmakt fra Kirkemøtet 2013.

1. BRUK AV LITURGISK DRAKT

1.1 Liturgisk drakt bæres av prest, kateket og diakon under utførelse av liturgiske tjenesteoppdrag. Liturgisk drakt kan bæres av kantor og andre tjenesteinnehavere under utførelse av liturgiske tjenesteoppdrag.

Liturgisk drakt for prest er hvit alba med rettstilt stola eller samarie med messeskjorte for dem som har tatt det i bruk før. Liturgisk drakt for vigslet diakon er hvit alba med skråstilt stola.

Liturgisk drakt for prestevikar og kateket er hvit alba. Liturgisk drakt for diakonisse kan være diakonissedrakten.

Liturgisk drakt for leke gudstjenesteledere, nattverdassistenter, tekstlesere og andre som har kirkelig tjenesteoppdrag er enkel hvit kappe dersom liturgisk drakt brukes. Hvis ikke, brukes høvelig sivil drakt.

Liturgisk drakt brukes med eller uten hvitt singulum (belte). Til liturgisk drakt brukes sorte sko.

1.2 Alba godkjent til bruk i Den norske kirke for prest er en fotsid hvit kappe med halsåpning, ermvidde, ryggfolder og stoff i hovedsak svarende til beskrivelsen i Kgl.res. av 30. mai 1980, og med de presiseringer som er foretatt i den til enhver tid gjeldende veiledningsbrosjyre. Alba godkjent til bruk for prestevikar, kateket og diakon er fotsid hvit alba med trekantformet krage, stor ermevidde og ryggfolder. Når teologiske studenter fungerer som prestevikarer kan de bruke samme slags alba som presten. Andre leke personer som utfører liturgisk tjenesteoppdrag, kan bære enkel hvit kappe.

1.3 Stola godkjent til bruk i Den norske kirke, er et farget bånd med bredde 8-12 cm. Stola for prest legges rundt nakken og bæres slik at stolastolpene henger rett ned foran. Stola for diakon bæres over venstre skulder, slik at stolastolpene føres skrått over forsiden og baksiden av kroppen til motsatt side, hvor stolpene hektes sammen ved høyre hofte. Fra hoften faller stolpene rett ned.

Stolaen er et symbol i seg selv. Stola for prest bør være utstyrt med et kors eller chi rho i nakken. Stola for diakon bør være utstyrt med et kors på venstre skulder. Dersom det skal være flere symboler på stolaen, må det tilstrebes enkelhet, og en må sørge for at symbolene er klare og blir samordnet både i motivvalg og utførelse.

Fargen på stolaen bestemmes av kirkeåret og de kirkelige handlinger etter retningslinjer for liturgiske farger i kirkens bøker (se *Retningslinjer for bruk av liturgiske farger*, 8.2a). Fargene er hvitt, rødt, fiolett og grønt. På fiolett stola bør gull dekor ikke brukes.

Rettstilt stola brukes normalt også sammen med messehagel og disse bør være tilpasset hverandre, slik at helhetsinntrykket ikke blir sprikende.

1.4 Messehagel (casula) lages helst av lett, mykt og holdbart materiale. Den bør ha god lengde (ca. 125) og vidde. Messehagel skal bæres av forrettende prest under altertjeneste på høytidsdager og under nattverdfeiring. En prest som assisterer ved nattverden, bærer alba og stola, eventuelt messeskjorte utenpå samarie. Messehagel kan også bæres av forrettende prest i prosesjon og altertjeneste ved konfirmasjon, kirkejubileum og liknende kirkelige fester. Messehagel skal ikke bæres på prekestolen. Messehagel bæres ikke av andre enn prest og biskop.

1.5 Gravferdskappe til bruk på kirkegården kan bæres over mørk dress, kjole eller alba; i sistnevnte tilfelle skal alba med stola bæres under kappen.

1.6 Korkåpe bæres av biskop i Den norske kirke sammen med alba, stola og gullkors.

2. GODKJENNING / BEMYNDIGELSE

2.1 Biskopene bemyndiges til å godkjenne stoff og utførelse for alba og stoff, farge og symboler for stola på grunnlag av kgl.res. av 30. mai 1980 sammenholdt med de presiseringer som finnes i den til enhver tid gjeldende veiledningsbrosjyre. I tvilstilfelle legger biskopene saken frem for Kirkerådet til uttalelse.

2.2 Kirkemøtet fatter vedtak om alternative albamodeller etter anbefaling fra Kirkerådet.

3. EIENDOMSFORHOLD / ØKONOMI

3.1 Utgiftene til alba og stola for de tjenestegrupper som er pålagt å bruke dette, dekkes av arbeidsgiver etter satser som fastsettes ved forhandlinger.

3.2 Ved siden av liturgiske klær som tilhører den enkelte tjenesteinnehaver, bør det i alle kirker finnes et sett liturgiske klær som er tilpasset kirkerommet og det øvrige liturgiske utstyr. Det bør også være tilgjengelig liturgiske klær for tjenesteinnehavere som ønsker å bruke slike uten å ha plikt til det; utgiftene dekkes av kirkelig fellesråd. Også gravferdskappe betales av kirkelig fellesråd.

2. Saken sendes til Bispemøtet for læremessig uttalelse.

KR 41/13 Vedtak

1. Følgende reviderte forslag til *Retningslinjer for bruk av liturgiske klær* vedtas :

Retningslinjer for bruk av liturgiske klær (8.2)

Vedtatt av Kirkemøtet 1988 og gjengitt i Gudstjenestebok for Den norske kirke Del II og i Lovsamling for Den norske kirke. Mindre redaksjonelle endringer er godkjent av Kirkerådet 13. desember 1991. Endret ved vedtak i Kirkemøtet 20. november 2004. Sist endret ved vedtak i Kirkerådet 6. desember 2013 etter fullmakt fra Kirkemøtet 2013.

1. BRUK AV LITURGISK DRAKT

1.1 Liturgisk drakt bæres av prest, kateket og diakon under utførelse av liturgiske tjenesteoppdrag. Liturgisk drakt kan bæres av kantor og andre tjenesteinnehavere under utførelse av liturgiske tjenesteoppdrag.

Liturgisk drakt for prest er hvit alba med rettstilt stola eller samarie med messeskjorte for dem som har tatt det i bruk før. Liturgisk drakt for vigslet diakon er hvit alba med skråstilt stola.

Liturgisk drakt for prestevikar og kateket er hvit alba. Liturgisk drakt for diakonisse kan være diakonissedrakten.

Liturgisk drakt for leke gudstjenesteledere, nattverdassistenter, tekstlesere og andre som har kirkelig tjenesteoppdrag er enkel hvit kappe dersom liturgisk drakt brukes. Hvis ikke, brukes høvelig sivil drakt.

Liturgisk drakt brukes med eller uten hvitt singulum (belte). Til liturgisk drakt brukes sorte sko.

1.2 Alba godkjent til bruk i Den norske kirke for prest er en fotsid hvit kappe med halsåpning, ermvidde, ryggfolder og stoff i hovedsak svarende til beskrivelsen i Kgl.res. av 30. mai 1980, og med de presiseringer som er foretatt i den til enhver tid gjeldende veiledningsbrosjyre. Alba godkjent til bruk for prestevikar, kateket og diakon er fotsid hvit alba med trekantformet krage, stor ermevidde og ryggfolder. Når teologiske studenter fungerer som prestevikarer kan de bruke samme slags alba som presten. Andre leke personer som utfører liturgisk tjenesteoppdrag, kan bære enkel hvit kappe.

1.3 Stola godkjent til bruk i Den norske kirke, er et farget bånd med bredde 8-12 cm. Stola for prest legges rundt nakken og bæres slik at stolastolpene henger rett ned foran. Stola for diakon bæres over venstre skulder, slik at stolastolpene føres skrått over forsiden og baksiden av kroppen til motsatt side, hvor stolpene hektes sammen ved høyre hofte. Fra hoften faller stolpene rett ned.

Stolaen er et symbol i seg selv. Stola for prest bør være utstyrt med et kors eller chi rho i nakken. Stola for diakon bør være utstyrt med et kors på venstre skulder. Dersom det skal være flere symboler på stolaen, må det tilstrebes enkelhet, og en må sørge for at symbolene er klare og blir samordnet både i motivvalg og utførelse.

Fargen på stolaen bestemmes av kirkeåret og de kirkelige handlinger etter retningslinjer for liturgiske farger i kirkens bøker (se *Retningslinjer for bruk av liturgiske farger*, 8.2a). Fargene er hvitt, rødt, fiolett og grønt. På fiolett stola bør gull dekor ikke brukes.

Rettstilt stola brukes normalt også sammen med messehagel og disse bør være tilpasset hverandre, slik at helhetsinntrykket ikke blir sprikende.

1.4 Messehagel (casula) lages helst av lett, mykt og holdbart materiale. Den bør ha god lengde (ca. 125) og vidde. Messehagel skal bæres av forrettende prest under altertjeneste på høytidsdager og under nattverdfeiring. En prest som assisterer ved nattverden, bærer alba og stola, eventuelt messeskjorte utenpå samarie. Messehagel kan også bæres av forrettende prest i prosesjon og altertjeneste ved konfirmasjon, kirkejubileum og liknende kirkelige fester. Messehagel skal ikke bæres på prekestolen. Messehagel bæres ikke av andre enn prest og biskop.

1.5 Gravferdskappe til bruk på kirkegården kan bæres over mørk dress, kjole eller alba; i sistnevnte tilfelle skal alba med stola bæres under kappen.

1.6 Korkåpe bæres av biskop i Den norske kirke sammen med alba, stola og gullkors.

2. GODKJENNING / BEMYNDIGELSE

2.1 Biskopene bemyndiges til å godkjenne stoff og utførelse for alba og stoff, farge og symboler for stola på grunnlag av kgl.res. av 30. mai 1980 sammenholdt med de presiseringer som finnes i den til enhver tid gjeldende veiledningsbrosjyre. I tvilstilfelle legger biskopene saken frem for Kirkerådet til uttalelse.

2.2 Kirkemøtet fatter vedtak om alternative albamodeller etter anbefaling fra Kirkerådet.

3. EIENDOMSFORHOLD / ØKONOMI

3.1 Utgiftene til alba og stola for de tjenestegrupper som er pålagt å bruke dette, dekkes av arbeidsgiver etter satser som fastsettes ved forhandlinger.

3.2 Ved siden av liturgiske klær som tilhører den enkelte tjenesteinnehaver, bør det i alle kirker finnes et sett liturgiske klær som er tilpasset kirkerommet og det øvrige liturgiske utstyr. Det bør også være tilgjengelig liturgiske klær for tjenesteinnehavere som ønsker å bruke slike uten å ha plikt til det; utgiftene dekkes av kirkelig fellesråd. Også gravferdskappe betales av kirkelig fellesråd.

2. Saken sendes til Bispemøtet for læremessig uttalelse.

Enstemmig vedtatt

KR 42/13   Dagens bønn (kollektbønner)

Sammendrag

Med dette fremmes et fullstendig forslag til *Dagens bønn* (kollektbønn) for alle 83 kirkeårsdager på bokmål og på nynorsk (to bønner på nr 28 a og b gir i alt ikke 82, men 83 bønner). *Dagens bønn* sammenfatter hovedbudskapet for den enkelte kirkeårsdag, i samsvar med ny Tekstbok for Den norske kirke.

I samsvar med regelverket for liturgisaker skal bønnene til slutt vedtas av Kirkemøtet etter en høring og en læremessig uttalelse av Bispemøtet. Bønnene var på høring våren 2012, og har i etterkant vært gjenstand for en omfattende bearbeidelse. Det legges opp til at Kirkerådet kan legge bønnene fram for Kirkemøtet 2014.

Om *Dagens bønn*, som er ledd 8 i ny Ordning for hovedgudstjeneste, gjelder følgende bestemmelse:

”Dagens bønn kan utelates, få sin plass her, komme i forbindelse med prekenen, eller brukes (først og fremst på høytidsdager) som samlingsbønn.” Bønnen innledes med liturgens ord ”La oss alle be”, og avsluttes med menighetens ”Amen”.

I det foreliggende forslaget er det lagt vekt på at *Dagens bønn* har en fast og gjenkjennelig struktur, i tråd med det klassiske mønsteret for en kollektbønn:

1. Tiltale til Gud og en nærmere beskrivelse: «*Gud, du som...*»
2. Det vi ber om: (innledet med «*vi ber deg:*»)
3. Bønnens mål/resultat «*så vi...*»
4. Lovprisning av den treenige Gud.

Bønnen skal videre angi dagens hovedtema og formidle et teologisk innhold som i sin bredde og konsentrasjon svarer til vår kirkes tro. Det har også vært et mål å gi bønnene et inkluderende språk med varierte uttrykk og bilder i omtalen av Gud.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar det fremlagte forslag til nye *Dagens bønn* (kollektbønner) på bokmål og på nynorsk, med de merknader som fremkom i møtet.
2. Saken sendes Bispemøtet for læremessig vurdering.

Ivar Braut fremmet forslag om følgende endring: Fast avsluttende lovprisning brukes med formuleringen «ved *din Sønn*, Jesus Kristus, *vår Herre*, som med deg ...» der ordlyden ellers i bønnen tillater det.

Egil Morland fremmet forslag om

-endring i bønn 58 med strykning av følgende setning: Frigjør ditt skaperverk ved din livgivende Ånd».

- endring i bønn 25: Kjærlighetens Gud, du som *gav din Sønn til soning* for våre synder.

Samisk kirkeråd har fremmet forslag til ny formulering av bønn 68 – Samefolkets dag

Gud, himmelens og jordens skaper,

du som har kalt jordens folk til å være ett i Kristus, vi ber deg:

Takk at vi alle kan glede oss over vår arv og våre forfedres land.

Bevar og led samefolket, og gi alle jordens folk et verdig liv i rettferd og fred,

ved Jesus Kristus, som med deg og Den hellige ånd lever og råder,

én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.

Votering

Forslag fra Egil Morland bønn 58 ble vedtatt med 9 mot 5 stemmer.

Forslag fra Egil Morland bønn 25 ble enstemmig vedtatt

Forslag fra Ivar Braut ble vedtatt med 8 mot 6 stemmer.

Forslag fra SKR enstemmig vedtatt.

KR 42/13 Vedtak

1. Kirkerådet vedtar det fremlagte forslag til nye *Dagens bønner* (kollektbønner) på bokmål og på nynorsk, med de merknader som fremkom i møtet:
  - Fast avsluttende lovprisning brukes med formuleringen «ved *din Sønn*, Jesus Kristus, *vår Herre*, som med deg ...» der ordlyden ellers i bønnen tillater det.
  - Endring i bønn 25: Kjærlighetens Gud, du som *gav* din *Sønn til soning* for våre synder.
  - Endring i bønn 58: Følgende setning utgår: Frigjør ditt skaperverk ved din livgivende *Ånd*».
  - Ny tekst bønn 68
  - Gud, himmelens og jordens skaper,
du som har kalt jordens folk til å være ett i Kristus, vi ber deg:
Takk at vi alle kan glede oss over vår arv og våre forfedres land.
Bevar og led samefolket, og gi alle jordens folk et verdig liv i rettferd og fred,
ved Jesus Kristus, som med deg og Den hellige ånd lever og råder,
    - a. én sann Gud fra evighet og til evighet. Amen.
2. Saken sendes Bispemøtet for læremessig vurdering.

KR 43/13 Revidert tekstrekke for bibelsk salme

Sammendrag

Da Kirkemøtet i 2011 vedtok ny tekstbok for Den norske kirke, ble det ikke fattet vedtak om en poetisk tekst for hver kirkeårsdag på linje med det øvrige tekstmaterialet. En slik tekst var en del av høringsforslaget fra 2008, men allerede under Kirkerådets møte i mars 2010 ble poetisk tekstrekke tatt ut av den øvrige behandlingen av tekstboken. Det var flere årsaker til dette: Tekstrekken ble vurdert som så uferdig at den trengte mer bearbeidelse, og det forelå ikke noe musikkledsagelse til tekstene. Det hadde dermed ikke vært mulig å prøve dem ut etter intensjonen. Fremdriften skulle derfor i stedet samsvare med prosessen for den liturgiske musikken, som trengte utprøving i flere år og derfor ikke skulle vedtas på Kirkemøtet i 2010 og 2011.

I sakspapiret til Kirkemøtet i 2010 ble det bl.a. påpekt at de poetiske tekstene i første omgang burde sees i sammenheng med de bibelske salmene som allerede var kjent og som fantes i Norsk Salmebok, Salmer 1997, Norsk Kantoribok o.a. som så kunne omarbeides noe og dermed gi et godt utgangspunkt for mer regelmessig bruk av bibelske salmer. Kirkemøtene i 2010 og 2011 fulgte opp denne linjen. Et register over en poetisk tekstrekke kom likevel inn i tekstboken, justert etter de føringer som Kirkemøtet hadde gitt, men uten at denne poetiske tekstrekken formelt ble vedtatt. Komiteen på Kirkemøtet 2011 bemerket imidlertid følgende:

Komiteen sluttar seg til høvet å bruke poetisk tekst, og oppmodar Kyrkjerådet til å vidareutvikle dette materialet.

Arbeidet med bibelsk salme ble deretter tatt opp igjen i forbindelse med ny salmebok og koralbok. I *Norsk salmebok 2013* vil numrene 900-975 være omkved til bibelske salmer, og numrene 976 – 991 være liturgiske sanger. De bibelske salmene er en videreføring av det tilsvarende materialet i Norsk salmebok og Salmer 1997 (ca 2/3), i tillegg til noe nytt materiale (1/3). Da disse ble satt inn i den nye salmeboken ble det gjort et prinsippvedtak om at bare selve omkvedet skulle være med. Dermed var det skapt en stor fleksibilitet i forhold til å kunne bruke disse omkvedene til ulike tekster fra Salmenes bok.

Da koralbok III, som omfatter 900-numrene i salmeboken, skulle forberedes, kom spørsmålet igjen opp om hvor mye av stoffet som skulle inn i den. Langt de fleste av omkvedene har en tilhørende musikk til selve bibelteksten (salmodi). Det ville være en stor ulempe om salmodien ikke kom med i koralboken, og dermed oppsto ideen om å feste et bibelsk salmeomkved til tekstene i tekstrekken for bibelsk salme. Dermed ville en kunne oppnå to ting: På den ene siden ville tekstene i den bibelske tekstrekken kunne brukes sammen med omkved som i stor grad er innsunget. Det ville være i tråd med tidligere signaler fra Kirkemøtet. På den andre siden ville det kunne sikre en bred og variert bruk av 900-numrene i salmeboken. Det ble derfor satt i gang en prosess med å kombinere tekster og omkved.

Som en følge av dette ble det også satt i gang en grundig gjennomgang av det opprinnelige forslaget til poetisk tekstrekke. Et justert forslag ble presentert for Nemnd for gudstjenesteliv (NFG) i januar 2013, som behandlet det, og sendte det til utprøving for å teste ut ideen med å sette omkved sammen med nye tekster. NFG behandlet saken for annen gang i mai 2013 og vedtok å presentere et forslag til en revidert tekstrekke for bibelsk salmer med tekster for alle kirkeårsdager, til sammen 83 tekster.

Samtidig med at NFG har behandlet forslag til revidert *tekstrekke for bibelsk salme* for den enkelte kirkeårsdag, har Koralbokkomiteen arbeidet med *musikken* til Koralbok III. Koralbokkomiteens arbeid vil ikke være ferdig før Kirkemøtet har vedtatt tekstrekken for bibelsk salme våren 2014, slik at den tekstrekken for bibelsk salme som Kirkemøtet vedtar, kan inngå i Koralbok III. Selv om hver av tekstene her vil bli kombinert med et musikalsk omkved, vil tekstene også kunne brukes med annen type musikk.

Saken reises for Kirkerådet, med tanke på å oversende saken til behandling på Kirkemøtet i 2014, i henhold til regler for saksbehandling i liturgisaker. Som et ekstra vedlegg til saken finnes en synopse over bibelske salmer. Denne vedlegges bare i digital utgave til Kirkerådets medlemmer.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet vedtar forslaget til ny tekstrekke for bibelsk salme, med de endringer som fremkom i møtet.
2. Saken sendes Bispemøtet for læremessig vurdering

KR 43/13 Vedtak

1. Kirkerådet vedtar forslaget til ny tekststrekke for bibelsk salme, med de endringer som fremkom i møtet.
2. Saken sendes Bispemøtet for læremessig vurdering

KR 44/13   Oppnevning av Kirkerådets representant i Kirkens Landsfond

---

Sammendrag

Kirkerådet er anmodet om å oppnevne en representant til styret i Kirkens Landsfond for perioden 2013 – 2016.

I henhold til regler for Kirkemøtets oppnevningspraksis er Kirkerådet bemyndiget til å foreta denne type oppnevninger.

Kirkens Landsfond er opprettet på bakgrunn av prestelønninger fra okkupasjonstiden og forvaltes av Kultur- og kirke departementet. Styret består av tre medlemmer, hvorav ett medlem oppnevnes av Kirkerådet. Fondet tildeler etter søknad midler til kirkelige formål.

Kirkerådets representant de to siste periodene har vært Ådne Berge. Han har nå bedt om å bli avløst fra sitt verv. Harald Gundersen har vært varamedlem de samme to periodene.

Kirkerådet har tidligere oppnevnte Nils Tore Andersen og Kristin Gunleiksrud Raaum som representanter i styret for Tilleggsgavefondet (KR 63/12). Det kan være nyttig å se disse to fondene i sammenheng, og det foreslås derfor at Nils Tore Andersen oppnevnes som nytt styremedlem med Kristin Gunleiksrud Raaum som vararepresentant.

Forslag til vedtak

Kirkerådet oppnevner Nils Tore Andersen som representant i styret for Kirkens Landsfond med Kristin Gunleiksrud Raaum som vararepresentant. Oppnevningen gjelder for perioden 2013-2016

KR 44/13 Vedtak

Kirkerådet oppnevner Nils Tore Andersen som representant i styret for Kirkens Landsfond med Kristin Gunleiksrud Raaum som vararepresentant. Oppnevningen gjelder for perioden 2013-2016

Sammendrag

Kirkemøtet skal vedta et nytt visjonsdokument for Den norske kirke og hovedmål/satsingsområder for neste fireårs periode siden nåværende visjonsdokument går til 2014. Kirkerådet har et ansvar for å samordne plan- og strategiarbeidet i Den norske kirke.

Den norske kirkes relasjoner til staten er under endring. På flere områder, der staten har hatt ansvaret, vil valgte kirkelige organer få nye roller.

Etter endringene i Grunnloven 12.mai 2012 er ikke Kongen lenger en del av kirkestyret. Grunnloven § 16 angir statens hovedmål for bevilgningene til Den norske kirke, noe staten kan tillate seg å fastsatte, selv om Kongen ikke lenger er en del av kirkestyret. Hovedmålet sammenfaller med formålet med loven om Den norske kirke, jf. lov 7. juni 1996 nr. 1 om Den norske kirke § 1. Utover dette er det Kirkemøtet som for ettertiden må fastsette mål.

Kirkemøtets vedtak binder de sentralkirkelige råd, de er også førende for bispedømmerådene. Kirkemøtet kan ikke fatte vedtak som binder lokalkirken, det er derfor viktig å finne formuleringer som skaper oppslutning og engasjement i de endringsprosessene som nå skjer de kommende år.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber direktøren sende forslag til Visjonsdokument 2015 – 2019 ut på høring slik det er beskrevet i saksdokumentet. Kirkerådets endringer innarbeides i Visjonsdokumentet før det sendes ut.
2. Kirkerådet ber om å få saken tilbake i sitt desembermøte for endelig vedtak før saken oversendes Kirkemøtet.

KR 45/13 Vedtak

1. Kirkerådet ber direktøren sende forslag til Visjonsdokument 2015 – 2019 ut på høring slik det er beskrevet i saksdokumentet. Kirkerådets endringer innarbeides i Visjonsdokumentet før det sendes ut.
2. Kirkerådet ber om å få saken tilbake i sitt desembermøte for endelig vedtak før saken oversendes Kirkemøtet.

Sammendrag

Tildeling av midler fra Opplysningsvesenets fond til kirkelige formål ble behandlet på Kirkerådets møte i Oslo 15.-16. mars 2012, sak KR 6/12.

Tildelingen fra Opplysningsvesenets fond består av tre hoveddeler:
Fellestiltak for Den norske kirke, Kirkemøtets andel og bispedømmenes andel.

Denne rapporten viser hvordan bevilgningen fra 2012 er brukt.

Det er retningslinjer for disponering av tilskudd fra 2002 som ble benyttet i 2012 og alle henvisninger viser til dette regelverket.

Forslag til vedtak

Kirkerådet tar rapporten til orientering.

KR 46/13 Vedtak:

Kirkerådet tar rapporten til orientering.

Sammendrag

Mellomkirkelig råd har ønsket å fremme en sak for Kirkemøtet 2014 om Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene. Denne saken legges nå frem til første gangs behandling i Kirkerådets septembermøte, hvor Kirkerådet gis anledning til å drøfte innretningen på Kirkemøtesaken. Kirkerådet vil få tilbake forslag til sakspapir til Kirkemøtet til rådets desembermøte.

Grunnlaget for saken er dokumentet *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene*, som er forfattet av Mellomkirkelig råds menneskerettighetsutvalg på bestilling fra MKRs møte i mars 2013, og som nå legges frem for begge rådene. Dokumentet drøfter hvordan Den norske kirke i dag utfordres av det internasjonale menneskerettighetssystemet, og hvordan en kirkelig respons bør innrettes. MKR behandlet i mars et første utkast til dette dokumentet, og ba om at det ble utvidet og revidert til å utgjøre det faglige grunnlaget for en kirkemøtebehandling i 2014. Dokumentet er revidert i tråd med MKRs innspill på marsmøtet og behandlinger i MKRs rådgivende organer Komiteen for internasjonale spørsmål og Teologisk Nemnd.

Mellomkirkelig råd vil ha andre gangs behandling av saken på sitt møte 19.-20. september. Vedtak/kommentarer fra MKRs behandling vil sendes ut til Kirkerådet etter Mellomkirkelig råds møte.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet ber om at det arbeides videre med å forberede saken «Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene» for Kirkemøtet 2014, med utgangspunkt i dokumentet *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene..*

Brita Hardeberg fremmet følgende forslag om et nytt punkt 2:

Kirkerådet ber administrasjonen arbeide videre med menneskerettslige spørsmål i forbindelse med saken om Kirkeordning/Kirkens grunnlag.

Votering: Enstemmig vedtatt

KR 47/13 Vedtak:

1. Kirkerådet ber om at det arbeides videre med å forberede saken «Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene» for Kirkemøtet 2014, med utgangspunkt i dokumentet *Sett undertrykte fri! Den norske kirkes engasjement for menneskerettighetene.*
2. Kirkerådet ber administrasjonen arbeide videre med menneskerettslige spørsmål i forbindelse med saken om Kirkeordning/Kirkens grunnlag.

KR 49/13   Regler for valg av representanter for samisk kirkeliv til bispedømmeråd og Kirkemøtet

---

Sammendrag

I henhold til kirkeloven § 23 bokstav e, består bispedømmerådet i de tre nordligste bispedømmene, foruten de som er nevnt i bokstav a-d, av en nordsamisk representant i Nord-Hålogaland bispedømmeråd, en lulesamisk representant i Sør-Hålogaland og en sørsamisk representant i Nidaros bispedømmeråd. Slik har ordningen vært siden kirkeloven ble endret i 1996.

Regler for valg av nordsamiske representanter og lulesamiske representanter er fastsatt av Kirkemøtet 1996, og det er gjort noen mindre endringer senere og sist i 2010. I 2009 åpnet Kultur- og kirke departementet for et forsøk med en samisk menighet i sørsamisk språkområde. Kirkerådet er gitt myndighet til å fastsette nærmere regler for valg av sørsamiske representanter.

Erfaringene med valgmansordningen (elektorer) i de lule- og nordsamiske kirkevalgene har ikke vært udelt gode. Ordningene har vært evaluert, og det har vært gjort en del mindre endringer med sikte på forbedringer, men noen ideell løsning har en ikke kommet fram til.

Det har vært vurdert å erstatte dagens elektorsystem med direkte valg og bruk av samemantallet. Det er også foreslått å avholde samiskkirkelige valgmøter hvert 4. år, og at møtet kunne forestå valg av representanter til bispedømmeråd og Samisk kirkeråd. Dette synes foreløpig vanskelig å få til og vil kreve nærmere utredninger.

For valget i 2015 er det derfor bare foreslått noen mindre endringer i nominasjonsprosessen.

Samisk kirkeråd vil behandle saken på sitt møte 19. – 20. september og deres vedtak vil kunne foreligge til Kirkerådets møte 26. – 27. september. Kirkerådet skal da også behandle Regler for valg av bispedømmeråd og Kirkemøtet.

Etter høring høsten 2013 vil et samlet forslag til valgeregler legges frem på Kirkerådets møte i desember, som skal gi sin anbefaling til valgeregler overfor Kirkemøtet.

Forslag til vedtak

1. Forslag til regler for valg av representanter for samisk kirkeliv til bispedømmeråd og Kirkemøtet bearbeides i tråd med de momenter som kom fram i møtet.
2. Valgreglene innarbeides i regler for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet og sendes så snart som mulig ut på høring.
3. Kirkerådets endelige anbefaling overfor Kirkemøtet vedtas på Kirkerådets møte i desember.
4. Kirkerådet ber direktøren i samarbeid med Samisk kirkeråd utrede behovet for opprettelse av et valgmøte som avholdes hvert 4. år. Utredningen bør vektlegge intensjonene i Strategiplan for samisk kirkeliv og hvilke roller et slikt møte kan ha, blant annet for styrking av det samiskkirkelige demokrati.
5. Kirkerådet vedtar endring i ordning for nominasjon og valg av representanter for samisk kirkeliv § 2-1 (endringer i kursiv):

§ 2-1 I de tre nordligste bispedømmene oppnevner bispedømmerådene en samisk representant og vararepresentant til nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer, etter forslag fra Samisk kirkeråd. *Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter til nominasjonskomiteen fra menighetsrådene i de tre nordligste bispedømmer.*

Samisk kirkeråd innhenter samtidig forslag til elektorer (valgmenn) for de respektive menighetsråd som skal foreta valget av de nordsamiske og lulesamiske representantene.

KR 49/13 Vedtak:

1. Forslag til regler for valg av representanter for samisk kirkeliv til bispedømmeråd og Kirkemøtet bearbeides i tråd med de momenter som kom fram i møtet.
2. Valgreglene innarbeides i regler for valg til bispedømmeråd og Kirkemøtet og sendes så snart som mulig ut på høring.
3. Kirkerådets endelige anbefaling overfor Kirkemøtet vedtas på Kirkerådets møte i desember.
4. Kirkerådet ber direktøren i samarbeid med Samisk kirkeråd utrede behovet for opprettelse av et valgmøte som avholdes hvert 4. år. Utredningen bør vektlegge intensjonene i Strategiplan for samisk kirkeliv og hvilke roller et slikt møte kan ha, blant annet for styrking av det samiskkirkelige demokrati.
5. Kirkerådet vedtar endring i ordning for nominasjon og valg av representanter for samisk kirkeliv § 2-1 (endringer i kursiv):

§ 2-1 I de tre nordligste bispedømmene oppnevner bispedømmerådene en samisk representant *og vararepresentant* til nominasjonskomiteen for valg av leke medlemmer, etter forslag fra Samisk kirkeråd. *Samisk kirkeråd innhenter forslag til representanter til nominasjonskomiteen fra menighetsrådene i de tre nordligste bispedømmer.*

Samisk kirkeråd innhenter samtidig forslag til elektor (valgmenn) for de respektive menighetsråd som skal foreta valget av de nordsamiske og lulesamiske representantene.

KR 50/13   Stiftelsen KIFO – Gjennomgang av vedtekter – Oppnevning til styre og representantskap

---

Sammendrag

Kirkerådet er fra og med 2013 tilskuddsforvalter for det årlige statlige tilskuddet som Stiftelsen KIFO mottar. Det har på denne bakgrunn vært foretatt en gjennomgang av selvstendighetskravet i henhold til stiftelsesloven for å se om det eventuelt var behov for endring av gjeldende vedtekter. Det konkluderes med at selvstendighetskravet er tilstrekkelig ivaretatt og at det på nåværende tidspunkt ikke er behov for vedtektsendringer.

Videre drøftes det i saksfremlegget et forslag om endring av stiftelsens navn. Styret har foreslått at KIFO endrer navn fra *Stiftelsen Kirkeforskning KIFO* til *KIFO, institutt for kirke-, religions- og livssynsforskning*.

Siste del av dokumentet omhandler oppnevning til styre og representantskap for perioden 2013 t.o.m representantskapsmøte våren 2016.

Forslag til vedtak

1. Kirkerådet oppnevner Arne Grønningsæter som styreleder i KIFO med Alf Rolin som personlig varamedlem.
2. Følgende personer oppnevnes til KIFOs representantskap:

Anne Ingvild Sælid Gilhus, leder	vara: Svein Sando
Anne Tveter	vara: Ingeborg Tveter Thoresen
Idar Kjølsvik	vara: Preben Lindøe

3. Oppnevningene gjelder for perioden oktober 2013 –t.o.m representantskapsmøtet 2016.

KR 50/13 Vedtak:

1. Kirkerådet oppnevner Arne Grønningsæter som styreleder i KIFO med Alf Rolin som personlig varamedlem.
2. Følgende personer oppnevnes til KIFOs representantskap:

Anne Ingvild Sælid Gilhus, leder	vara: Svein Sando
Anne Tveter	vara: Ingeborg Tveter Thoresen
Idar Kjølsvik	vara: Preben Lindøe

3. Oppnevningene gjelder for perioden oktober 2013 –t.o.m representantskapsmøtet 2016.

KR 51/13   Forslag til endring av Kirkemøtets forretningsorden

---

Sammendrag

Det foreslås endring i Kirkemøtets forretningsorden når det gjelder saker av læremessig karakter. Når Kirkemøtet skal fatte vedtak om at liturgisak skal igangsettes kreves det alminnelig flertall i henhold til forretningsorden § 7-5 tredje ledd.

Når det skal tas standpunkt til selve læresaken er det avhengig av hvor stort flertall av biskopene som går inn for endringen. Går 2/3 av Bispemøtet inn for endring i en læresak må Kirkemøtet vedta saken med 2/3 flertall hvis de ikke ønsker å følge biskopenes uttalelse. Følger Kirkemøtet biskopenes uttalelse er det tilstrekkelig med simpelt flertall. Reglene må også forstås slik at Bispemøtet og et mindretall i Kirkemøtet ikke kan binde flertallet i Kirkemøtet i en sak av læremessig karakter, da Kirkemøtet er det øverste organ i Den norske kirke som fatter endelige vedtak også i læremessige spørsmål.

Forslag til vedtak

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden:

Nytt § 2-4 annet ledd:

Når Bispemøtet med minst 2/3 flertall fraråder et forslag som innebærer en endring i Den norske kirkes offisielle syn i et spørsmål av læremessig karakter, skal saken sendes tilbake til ny vurdering i Bispemøtet dersom det i Kirkemøtet er flertall for forslaget. Dersom Bispemøtet etter ny vurdering opprettholder sin fraråding med minst 2/3 flertall, kreves det minst 2/3 flertall i Kirkemøtet for at det i samme sak skal treffes gyldig vedtak.

Nytt § 2-4 tredje ledd:

Når Bispemøtet med minst 2/3 flertall *tilrår* et forslag som innebærer en endring i Den norske kirkes offisielle syn i et spørsmål av læremessig karakter, men det i Kirkemøtet ikke er flertall for forslaget, kan Kirkemøtet beslutte å sende saken tilbake til ny vurdering i Bispemøtet. Selv om Bispemøtet etter ny vurdering opprettholder sin *tilråding* med alminnelig flertall eller enda større oppslutning, kan Kirkemøtet – i tråd med hovedregelen i § 7-5 tredje ledd – nedstemme forslaget med alminnelig flertall.

Erling Birkedal fremmet forslag om å føye inn *alminnelig flertall* i forslagets punkt 1: dersom det i Kirkemøtet er alminnelig flertall for forslaget...
punkt 2: kan Kirkemøtet med alminnelig flertall beslutte

KR 51/13 Vedtak:

Kirkerådet anbefaler Kirkemøtet å gjøre følgende endringer i Kirkemøtets forretningsorden:

1. Nytt § 2-4 annet ledd:

Når Bispemøtet med minst 2/3 flertall fraråder et forslag som innebærer en endring i Den norske kirkes offisielle syn i et spørsmål av læremessig karakter, skal saken sendes tilbake til ny vurdering i Bispemøtet dersom det i Kirkemøtet er alminnelig flertall for forslaget. Dersom Bispemøtet etter ny vurdering opprettholder sin fraråding med minst 2/3 flertall, kreves det minst 2/3 flertall i Kirkemøtet for at det i samme sak skal treffes gyldig vedtak.

2. Nytt § 2-4 tredje ledd:

Når Bispemøtet med minst 2/3 flertall *tilrår* et forslag som innebærer en endring i Den norske kirkes offisielle syn i et spørsmål av læremessig karakter, men det i Kirkemøtet ikke er flertall for forslaget, kan Kirkemøtet med alminnelig flertall beslutte å sende saken tilbake til ny vurdering i Bispemøtet. Selv om Bispemøtet etter ny vurdering opprettholder sin *tilråding* med alminnelig flertall eller enda større oppslutning, kan Kirkemøtet – i tråd med hovedregelen i § 7-5 tredje ledd – nedstemme forslaget med alminnelig flertall.